

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

**Система забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої
освіти**

сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 / ISO 9001:2015

Кафедра міжнародного, цивільного та комерційного права

ЗАТВЕРДЖЕНО

вченою радою

(пост. п. від «20» січня 2022 р.)

Ректор

А. А. Мазаракі

**ЕТИЧНІ ВИМОГИ ПРАВНИЧОЇ ПРОФЕСІЇ /
ETHICAL REQUIREMENTS OF THE LEGAL
PROFESSION**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

Київ 2022

**Розповсюдження і тиражування без офіційного дозволу КНТЕУ
заборонено**

Автор: О.С. Можайкіна, кандидат психологічних наук, доцент

Програму обговорено і схвалено на засіданні кафедри міжнародного, цивільного та комерційного права від 03 грудня 2021 р., протокол № 9.

Програму розглянуто та схвалено вченою радою факультету міжнародної торгівлі та права від 16 грудня 2021 р., протокол № 8.

Рецензенти: Мазаракі Н. А., д.ю.н., проф., завідувач кафедри міжнародного комерційного та цивільного права КНТЕУ

Гончарова Ю. А. к.ю.н, доцент кафедри міжнародного, цивільного та комерційного права КНТЕУ

Щелкунов В. І. д.е.н., Президент Асоціації «Український національний комітет Міжнародної Торгової Палати (ICC Ukraine)»

**ЕТИЧНІ ВИМОГИ ПРАВНИЧОЇ ПРОФЕСІЇ/
ETHICAL REQUIREMENTS OF THE LEGAL
PROFESSION**

**ПРОГРАМА /
COURSE SUMMARY**

ВСТУП

Програма дисципліни «Етичні вимоги правничої професії» призначена для здобувачів другого рівня вищої освіти (ОС «магістр») КНТЕУ галузі знань 29 «Міжнародні відносини», спеціальності 293 «Міжнародне право», спеціалізації «Міжнародне право».

Програму підготовлено відповідно до Стандарту вищої освіти КНТЕУ зі спеціальності «Міжнародне право» та відповідної освітньо-професійної програми підготовки магістрів КНТЕУ.

Програма складається з таких розділів:

1. Мета, завдання та предмет дисципліни.
2. Передумови вивчення дисципліни як вибіркової компоненти освітньої програми.
3. Результати вивчення дисципліни.
4. Зміст дисципліни.
5. Список рекомендованих джерел.

1. МЕТА, ЗАВДАННЯ ТА ПРЕДМЕТ ДИСЦИПЛІНИ

Мета дисципліни «Етичні вимоги правничої професії» – формування у здобувачів комплексних знань про моральну сутність правничої професії, особливості етичних відносин у правничій діяльності, ознайомлення з етичними вимогами до особистості правника як під час виконання професійних обов’язків, так і у позаробочих відносинах.

Завдання дисципліни ґрунтуються на освітній програмі підготовки здобувачів першого рівня вищої освіти та пов’язані з необхідністю поєднання фахової підготовки з розвитком правової культури, формуванням всебічно розвиненої особистості.

Основними завданнями дисципліни є:

- ознайомлення здобувачів з основними категоріями професійної етики в правничій професії;
- формування знань про етичні норми (стандарти), які регулюють професійну діяльність правників;
- формування готовності до використання набутих знань у професійній діяльності;
- формування науково-дослідних навичок для проведення власних науково-практичних досліджень.

2. ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ ЯК ВИБІРКОВОЇ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ

Передумовами вивчення дисципліни «Етичні вимоги правничої професії» є опанування знаннями з різних галузей, зокрема: «Теорія держави і права», «Конституційне право», «Цивільне право», «Адвокатура», «Нотаріат», «Судові та правоохоронні органи» тощо.

3. РЕЗУЛЬТАТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Дисципліна «Етичні вимоги правничої професії», як вибіркова компонента, забезпечує оволодіння здобувачами загальними та фаховими компетентностями

і досягнення ними програмних результатів навчання за відповідними освітньо-професійними програмами:

«Міжнародне право» (ОС «магістр»)

Номер в освітній програмі	Зміст компетентності	Номер теми, що розкриває зміст компетентності
<i>Загальні компетентності за освітньо-професійною програмою</i>		
ЗК1	Здатність до критичного мислення, аналізу та синтезу.	1, 3, 4, 5
ЗК2	Здатність генерувати нові ідеї (креативність).	1, 2, 6
ЗК4	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями з високим ступенем автономії.	1 – 9
ЗК8	Здатність до ініціативності, адаптації та дії в новій ситуації, відповідальності, прийняття обґрунтованих рішень.	3 – 9
<i>Фахові компетентності за освітньо-професійною програмою</i>		
СК1	Здатність комплексно використовувати вузькоспеціалізовані знання у конкретних сферах регулювання міжнародного публічного права, міжнародного приватного права, права Європейського Союзу для вирішення прикладних завдань.	1 – 9
СК3	Здатність працювати і представляти інтереси України в міжнародних міжурядових і неурядових організаціях.	1 – 9
СК5	Здатність здійснювати дослідження та/або запроваджувати інновації у різних галузях та інститутах міжнародного публічного права, міжнародного приватного права, права ЄС.	3-9
СК9	Здатність здійснювати ефективну комунікацію, як усно, так і письмово, у професійній сфері, в мультикультурному середовищі (українською та іноземною мовами).	1 – 9
СК11	Здатність забезпечувати імплементацію міжнародноправових стандартів в окремі галузі національного законодавства.	1 – 9
<i>Програмні результати навчання за освітньою програмою</i>		

ПР1	Уміння поєднувати високий професійний рівень з соціальною відповідальністю та етичністю, оволодівати новими знаннями впродовж життя, підвищувати рівень власної кваліфікації.	1 – 9
ПР6	Виявляти, аналізувати та пропонувати шляхи вирішення різноаспектних проблем міжнародно-правового та національно-правового змісту.	1 – 9
ПР11	Продукувати нові ідеї для розв'язання практичних завдань зі сфери професійної юридичної діяльності.	3 – 9
ПР12	Надавати юридичний супровід процесам адаптації різних галузей законодавства України до права Європейського Союзу.	1 – 9
ПР13	Демонструвати лідерські навички для організації та управління різними проектами, зокрема міжнародними, вміти адаптуватись до нових викликів та загроз в сфері міжнародного й національного права, брати відповідальність за ухвалені рішення.	3 – 9
ПР14	Доносити власні знання, висновки та аргументи до фахівців і нефахівців.	1 – 9

4. ЗМІСТ ДИСЦИПЛІНИ

Тема 1. Незалежність, безсторонність та добросовісність

Місія правничої професії. Структура професійної етики правників. Добросовісність як принцип діяльності юриста. Практика перевірки на добросовісність в судових і правоохоронних органах. Поняття незалежності та безсторонності правника. Практичні аспекти реалізації незалежності, безсторонності та добросовісності.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1-7

Основний: 1-3

Додатковий: 5, 8, 11

Тема 2. Об'єктивність і недопущення конфлікту інтересів, вимоги щодо несумісності

Об'єктивність як основоположний принцип правничої діяльності. Співвідношення об'єктивності та неупередженості. Конфлікт інтересів у професійній правничій діяльності: поняття та сутність. Межі конфлікту інтересів. Вимоги щодо несумісності у правничій діяльності. Заборона використання свого посадового становища в особистих інтересах чи в інтересах інших осіб.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1-7

Основний: 1-3

Додатковий: 1, 7, 9

Тема 3. Відданість верховенству права та правам людини

Законність (прозорість, підзвітність, демократичний порядок прийняття законів), правова визначеність, заборона свавілля, доступ до правосуддя в незалежних і неупереджених судах, дотримання прав людини, заборона

дискримінації і рівність перед законом як складові верховенства права. Верховенство права та обґрунтованість.

Функції верховенства права у законотворчій діяльності та під час правозастосування. Тлумачення норм матеріального та процесуального права через призму вимог принципу верховенства права. Верховенство права як субсидіарне джерело права, що має використовуватись для подолання прогалин у праві.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1-7

Основний: 1-3

Додатковий: 2, 4, 9, 11

Тема 4. Конфіденційність та збереження професійної таємниці

Особливості конфіденційності як предмета професійної таємниці. Дія принципу конфіденційності в часі. Зміст професійної таємниці: матеріали, документи, інші відомості, якими користується правник в процесі виконання професійних обов'язків. Втрата статусу професійної таємниці. Відповідальність за порушення принципу конфіденційності.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1-7

Основний: 1-3

Додатковий: 3, 7, 10

Тема 5. Етичні засади взаємовідносин між правниками. Реагування на неетичну поведінку колег

Моральна культура спілкування. Моральні якості правників, які визначають напрямок розвитку особистості при здійсненні професійної діяльності: справедливість, гуманність, чесність, хоробрість, почуття обов'язку, відповідальність, принциповість, самостійність, об'єктивність, витримка. Моральні якості правника, які лежать в основі взаємовідносин з іншими:

чуйність, гідність, повага, ввічливість, стриманість, коректність, тактовність.
Форми реагування на неетичну поведінку колег: заяви, клопотання, скарги.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1-7

Основний: 1-3

Додатковий: 2, 3, 10

**Тема 6. Дотримання високих етичних стандартів на робочому місці і
поза ним, офлайн та онлайн**

Етичні вимоги до публіцистичної діяльності правника. Допустимість участь правників у соціальних мережах, Інтернет-форумах та застосування ними інших форм спілкування в мережі Інтернет. Участь правників у громадській діяльності, публічних заходах за умови, якщо вони не завдають шкоди їх статусу, авторитету і не можуть вплинути на здійснення професійної діяльності. Етичні вимоги до проведення ділових бесід, зустрічей, переговорів. Культура спілкування. Моральність у приватному житті правників.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1-7

Основний: 1-3

**Тема 7. Дисциплінарна відповідальність правника за порушення
етичних стандартів**

Дисциплінарна відповідальність суддів як вид юридичної відповідальності та як вид адміністративної процедури (провадження). Підстави і порядок притягнення до дисциплінарної відповідальності суддів. Види дисциплінарних стягнень стосовно судді. Дисциплінарна відповідальність адвоката: підстави та порядок притягнення. Дисциплінарна відповідальність нотаріусів: підстави і порядок притягнення.

Список рекомендованих джерел

Нормативно-правові акти: 1-7

Основний: 1-3

Додатковий: 6

5. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Нормативно-правові акти

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17#Text>
2. Про судоустрій і статус суддів: Закон України від 02.06.2016 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19>
3. Про нотаріат: Закон України від 02.09.1993 р. №3425-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3425-12#Text>
4. Правила адвокатської етики від 09.06.2017 р. URL: http://unba.org.ua/assets/uploads/legislation/pravila/2017-06-09-pravila-2017_596f00 dda53cd.pdf
5. Кодекс суддівської етики від 22.02.2013 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/n0001415-13#Text>
6. Правила професійної етики нотаріусів України від 07.06.2021 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0759-21#Text>
7. Кодекс професійної етики приватних виконавців: Рішення Першого з'їзду приватних виконавців України від 14.11.2017 р. №1. URL: https://drive.google.com/file/d/1d8XY8kAkrUBz-Vbrm0KZm5U_wJoQjX/view

Основний

1. Етика юриста: конспект лекцій / укладач Л. В. Теліженко. Суми: Сумський державний університет, 2020. 163 с.
2. Ухач В. З. Юридична деонтологія і професійна етика: Навчальний посібник. Тернопіль: Вектор, 2015. 335 с.
3. Професійна етика юриста : навчально-методичний посібник (у схемах) / за наук. ред. проф. В. С. Бліхара. Львів: ПП «Арал», 2018. 108 с.

Додатковий

1. Вітюк В.С. Етика судді як один із факторів впливу на рівень суспільної довіри до судової влади. *Право і суспільство*. 2019. №3. С.148-152.
2. Жуков С. Професійна етика суддів: правові аспекти. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. №12. С.182-185.
3. Заболона Н.Я. Морально-етичні імперативи адвокатської діяльності: етимологія і сутність термінів. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2020. №7. С.395-398.
4. Кравчук В. Правила професійної етики у діяльності прокурорів. *Публічне право*. 2018. №4 (32). С.23-29.
5. Кулібаба А. Поняття добросовісності як ключовий критерій у процесі добору на посаду суддів. *Підприємництво, господарство і право*. 2018. №2. С.212-217.

6. Ладіна Л.С., Веселов М.Ю. Юридична відповідальність приватного нотаріуса. *Вісник НТТУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право.* 2021. Вип. 1 (49). С.145 – 150.

7. Медіація у професійній діяльності юриста: підручник / авт.кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський [та ін.]; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса: Екологія, 2019. 456 с.

8. Мелех Л.В. Незалежність адвоката в разі надання правничої допомоги в господарському судочинстві. *Юридичний науковий електронний журнал.* 2021. №1. С.121-124.

9. Невзорова І.В. Міжнародні деонтологічні стандарти діяльності нотаріату. *Юридичний бюлетень.* 2019. Вип.11. Ч.1. С.84-90.

10. Невзорова І.В. Сучасні стандарти діяльності нотаріуса в Україні. *Науковий вісник Ужгородського національного університету.* Серія: Право. 2020. Вип.61. Т.1. С.32-35.

11. Цувіна Т. А. Принцип верховенства права у практиці Європейського суду з прав людини. *Часопис Київського університету права.* 2019. № 4. С. 373–378.

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
програми дисципліни «Етичні вимоги правничої професії»

Погоджено
Завідувач кафедри міжнародного,
цивільного та комерційного права

_____ Н. А. Мазаракі
« _____ » _____ 2021 р.

Погоджено

« _____ » _____ 2021 р.

Погоджено
Гарант освітньої програми « _____ »

« _____ » _____ 2021 р.

Погоджено
Гарант освітньої програми « _____ »

« _____ » _____ 2021 р.

Погоджено
Гарант освітньої програми « _____ »

« _____ » _____ 2021 р.

Погоджено
Гарант освітньої програми « _____ »

« _____ » _____ 2021 р.

Погоджено

« _____ » _____ р.

Погоджено

« _____ » _____ р.

Погоджено

« _____ » _____ р.

Погоджено

« _____ » _____ р.